

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

з дисципліни

Організація туристичного бізнесу

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	24 «Сфера обслуговування»
спеціальність	242 «Туризм»
освітня програма	«Туризм»
спеціалізація	_____
вид дисципліни	за вибором
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	

Укладач: доц. Писаревський М.І.

Розділ 1. ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Тема 1. Туристичний бізнес в економічній системі України

Зміст: Виникнення та розвиток туризму. Туристичний бізнес та його еволюція. Історія розвитку туризму в Україні. Туристичний бізнес як економіко-технологічна система.

Сучасний стан та перспективи розвитку туристичного бізнесу в Україні.

Тема 2. Економічні основи туристичної діяльності

Зміст. Послуги туризму, їх сутність і специфіка. Поняття та значення туристичного бізнесу в економіці. Комплексність туристичних послуг. Класифікація туризму. Фактори розвитку туристичних послуг. Міжнародний туризм.

Розділ 2. ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ — ОСНОВА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

Тема 3. Сутність та особливості підприємницької діяльності в туризмі

Зміст: Принципи підприємницької діяльності в туристичному бізнесі.

Особливості виникнення і розвитку туристичного підприємництва.

Специфіка підприємницької діяльності в Україні. Ресурсне забезпечення туристичної діяльності. Туристична індустрія: організатори туризму; перевезення; готельна індустрія; система громадського харчування; страхування; система розваг; банківські та фінансові послуги; інформаційні послуги в туризмі.

Тема 4. Правові основи організації туристичного бізнесу в Україні

Зміст. Державне регулювання туристичного бізнесу в Україні Принципи і цілі державного регулювання туристичної діяльності в Україні. Державні органи регулювання туризму в Україні. Нормативно-правова база туристичної діяльності.

Ліцензування туристичних послуг. Сертифікація послуг готелів і послуг харчування. Права і обов'язки сторін туристичної діяльності.

Тема 5. Сутність підприємницької стратегії у розвитку туризму

Зміст. Поняття «стратегії» в туризмі. Види базових економічних стратегій діяльності підприємств. Процес обґрунтування економічної стратегії підприємства та розробка стратегічних альтернатив. Специфічні особливості стратегії розвитку туристичних підприємств. Етапи формування підприємницької стратегії.

Тема 6. Туристичний продукт: складові та формування

Зміст. Поняття, структура та складові туристичного продукту. Якість туристичного продукту та його конкурентоспроможність. Планування продажу туристичного продукту.

Тема 7. Порядок створення та організація діяльності туристичного підприємства

Зміст. Основні етапи створення туристичного підприємства. Розробка засновницьких документів. Стратегія розвитку підприємства та бізнес-планування. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства туристичного бізнесу. Виробнича база підприємств туристичного бізнесу.

Тема 8. Управління туристичним підприємством

Зміст. Особливості управління підприємством туристичного бізнесу. Суб'єкти управління. Основні підсистеми управління туристичним підприємством. Роль персоналу підприємства. Ризики в туристичній діяльності.

Тема 9. Маркетингова та цінова політика підприємств туристичного бізнесу

Зміст. Суть і зміст маркетингу в туризмі .

Організація і контроль маркетингу туристичного підприємства. Формування ціни та туристичний продукт. Механізм ціноутворення в туризмі. Фактори формування ціни на туристичні послуги. Політика цін на туристичні послуги. Структура ціни на туристичний продукт. Методи ціноутворення в туристичних фірмах.

Тема 10. Реклама в індустрії туризму

Зміст. Поняття і напрямки рекламної діяльності туристичного підприємства. Специфіка рекламних послуг у туристичній галузі. Організація рекламної діяльності, принципи та канали поширення реклами. Використання рекламних засобів для просування туристичного продукту. Правила проведення рекламної компанії та імідж туристичного підприємства.

Рекомендована література Основна література

1. Вихристенко Б.І., Опанасюк Н.А. Практико-правові аспекти діяльності громадських туристичних організацій України. Бюлетень Міністерства юстиції України. Київ, 2015. №5. 110 с.
2. Кіріяджи В.В. Правове регулювання галузей турбізнесу: учбов. посібник. Донецьк: ДІТБ, 2017. 339 с.
3. Кубах А.І., Коляда Т.А., Харитонов О.В. Правове регулювання туристської діяльності: Навчальний посібник. Х.: ХНАМГ, 2015. 282 с.
4. Маринин М.М. Туристские формальности и безопасность в туризме. М.: Финансы и статистика, 2016. 144 с.
5. Осипова О.Я. Транспортное обслуживание туристов. Учебное пособие. М.: Издательский центр «Академия», 2015. 368 с.
6. Планування і організація туристичного бізнесу в Україні: Збірник нормативно-правових актів / Під заг. ред. проф. В.К. Федорченка; Київ. ун-т туризму, економіки і права. К.: Юрінком Інтер, 2014. 640 с.
7. Ткаченко Т.І., Мельник С.В., Новак М.В. Управління якістю готельних послуг: монографія. К.: КНТЕУ, 2016. 234 с.

Допоміжна література

1. Актуальні проблеми міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу: Матеріали науково – практичної конференції молодих вчених (31 березня 2007 р.). - Х.: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2007 – 120 с.
2. Актуальні проблеми міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу: Матеріали студентської наукової конференції (25 березня 2006 р.). - Х.: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2006 – 212 с.
3. Сідоров В. І., Каплін О. Д. Въездной туризм в Украине: некоторые тенденции последних лет // Міжнародна науково – практична конференція «Туристичний бізнес: Світові тенденції та національні пріоритети». Матеріали науково – практичної конференції 28 травня 2009 року. - Х.: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2009 – 75 - 78 с.
4. Гуляев В.Г. Туристские перевозки (документы, правила, формуляры, технологии). М. : Финансы и статистика, 1998. 368 с.
5. Крылова Г.Д. Основы стандартизации, сертификации и метрологии: учеб. для вузов / Г.Д. Крылова. М. : Аудит: ЮНИТИ, 2017. 479 с.
6. Кабушкин Н.И., Бондаренко Г.А. Менеджмент гостини и ресторанов: учеб. пособие. Минск: Новое знание, 2016. 216 с.
7. Павлик В., Тесленко В. Права людини: міжнародні договори ООН та Ради Європи / Комітет виборців України. К.: Факт, 2017. 151 с.
8. Погорілко В.Ф., Головченко В.В., Сірий М.І. Права і свободи людини і громадянина в Україні. Київ, 1997. С.24-25

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://www.tau.org.ua>
2. <http://franceguide.com>
3. <http://www.world-tourism.org>
4. http://www.harrisinteractive.com/harris_poll/index.asp.
5. <http://www.satis.kiev.ua>
6. <http://www.shipregistr.kiev.ua>

2. Плани практичних(семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт, самостійної роботи:

Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми
1	Тема 1. Туристичний бізнес в економічній системі України. 1. Виникнення та розвиток туризму. 2. Туристичний бізнес та його еволюція. Історія розвитку туризму в Україні. 3. Туристичний бізнес як економіко-технологічна система. 4. Сучасний стан та перспективи розвитку туристичного бізнесу в Україні
2	Тема 2. Економічні основи туристичної діяльності 1. Послуги туризму, їх сутність і специфіка. 2. Поняття та значення туристичного бізнесу в економіці. 3. Комплексність туристичних послуг. Класифікація туризму. 4. Фактори розвитку туристичних послуг. Міжнародний туризм.
3	Тема 3. Сутність та особливості підприємницької діяльності в туризмі 1. Принципи підприємницької діяльності в туристичному бізнесі. 2. Особливості виникнення і розвитку туристичного підприємства. 3. Специфіка підприємницької діяльності в Україні. 4. Ресурсне забезпечення туристичної діяльності. 5. Туристична індустрія: організатори туризму; перевезення; готельна індустрія; система громадського харчування; страхування; система розваг; банківські та фінансові послуги; інформаційні послуги в туризмі
4	Тема 4. Правові основи організації туристичного бізнесу в Україні. 1. Державне регулювання туристичного бізнесу в Україні 2. Принципи і цілі державного регулювання туристичної діяльності в Україні. 3. Державні органи регулювання туризму в Україні. 4. Нормативно-правова база туристичної діяльності. 5. Ліцензування туристичних послуг. Сертифікація послуг готелів і послуг харчування. 6. Права і обов'язки сторін туристичної діяльності.

5	Тема 5. Сутність підприємницької стратегії у розвитку туризму. 1. Поняття «стратегії» в туризмі. 2. Види базових економічних стратегій діяльності підприємств. 3. Процес обґрунтування економічної стратегії підприємства та розробка стратегічних альтернатив. 4. Специфічні особливості стратегії розвитку туристичних підприємств. 5. Етапи формування підприємницької стратегії.
6	Тема 6. Туристичний продукт: складові та формування. 1. Поняття, структура та складові туристичного продукту. 2. Якість туристичного продукту та його конкурентоспроможність. 3. Планування продажу туристичного продукту.
7	Тема 7. Порядок створення та організація діяльності туристичного підприємства. 1. Основні етапи створення туристичного підприємства. 2. Розробка засновницьких документів. 3. Стратегія розвитку підприємства та бізнес-планування. 4. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства туристичного бізнесу. 5. Виробнича база підприємств туристичного бізнесу
8	Тема 8. Управління туристичним підприємством. 1. Особливості управління підприємством туристичного бізнесу. 2. Суб'єкти управління. 3. Основні підсистеми управління туристичним підприємством. 4. Роль персоналу підприємства. 5. Ризики в туристичній діяльності.
9	Тема 9. Маркетингова та цінова політика підприємств туристичного бізнесу. 1. Суть і зміст маркетингу в туризмі . 2. Організація і контроль маркетингу туристичного підприємства. 3. Формування ціни та туристичний продукт. 4. Механізм ціноутворення в туризмі. 5. Фактори формування ціни на туристичні послуги. 6. Політика цін на туристичні послуги. 7. Структура ціни на туристичний продукт. 8. Методи ціноутворення в туристичних фірмах.
10	Тема 10. Реклама в індустрії туризму.

	1.Поняття і напрямки рекламної діяльності туристичного підприємства. 2. Специфіка рекламних послуг у туристичній галузі. 3. Організація рекламної діяльності, принципи та канали поширення реклами. 4.Використання рекламних засобів для просування туристичного продукту. 5.Правила проведення рекламної компанії та імідж туристичного підприємства.
	Разом

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи
1	Реферат за темою: “ Туристичний бізнес як економіко-технологічна система”
2	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми: “ Економічні основи туристичної діяльності ”
3	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми: “ Сутність та особливості підприємницької діяльності в туризмі”
4	Опрацювання навчального матеріалу за допомогою ПК та інтернету за теми: “ Нормативно-правова база туристичної діяльності”
5	Опрацювання навчального матеріалу за допомогою ПК за теми: “ Сутність підприємницької стратегії у розвитку туризму
6	Опрацювання навчального матеріалу за допомогою ПК за теми: “ Туристичний продукт: складові та формування
7	Змодельовати Порядок створення та організація діяльності туристичного підприємства
8	Реферат за темою: Управління туристичним підприємством
9	Реферат за темою: “ Маркетингова та цінова політика підприємств туристичного бізнесу
10	Опрацювання навчального матеріалу за допомогою ПК за теми: “ Реклама в індустрії туризму
	Разом

Індивідуальне завдання:

Індивідуальне завдання— це вид позааудиторної самостійної роботи студента навчального, навчально-дослідного чи проектно-конструкторського характеру, яке використовується у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується разом зі складанням рубіжного чи підсумкового контролю з навчальної дисципліни.

Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ) необхідно для систематизації, закріплення теоретичних знань і набуття практичних навичок з дисципліни

У процесі індивідуальної роботи студенти під керівництвом викладача повинні навчитись аналізувати деякі правові документи, нормативні акти, вміти оцінювати певні правові ситуації, правильно кваліфікувати окремі протиправні прояви та складати відповідні документи. Такі документи складаються з урахуванням вимог законодавства та повинні мати самостійний характер.

Вказівки до виконання індивідуальних завдань.

Однією з форм індивідуальної творчої роботи є написання та захист реферату.

Робота над рефератом складається із наступних етапів: вибір теми на основі тематики, затвердженої кафедрою; накопичення інформаційного матеріалу; підготовка та написання реферату; захист реферату.

Реферат повинен мати наступну структуру: план; короткий вступ; виклад основного змісту теми; висновки; список використаної літератури.

План – це логічна основа реферату, від нього залежить структура, зміст, логічний зв'язок частин реферату. Розробка плану розпочинається з ознайомлення з відповідною літературою, на основі якої складається попередній план з двох-трьох пунктів. План не слід занадто деталізувати – в ньому даються основні, центральні питання теми в логічній послідовності. Доцільно попередньо складений план реферату узгодити на консультації з викладачем. Маючи попередній план, необхідно звернутися до бібліографії. Суттєву допомогу в ознайомленні з бібліографією можуть надати бібліотечні каталоги (алфавітний, предметний), довідкова література (енциклопедії, словники, статистичні збірники), наукова та періодична література (монографії, журнали, газети).

Основному тексту в рефераті передуює вступ. У ньому необхідно показати значення, актуальність проблеми, яка розглядається, обґрунтувати вибір теми, сформулювати основну мету, яка буде розкрита в рефераті. В основній частині роботи велику увагу слід приділити глибокому теоретичному аналізу як теми в цілому, так і окремих її питань, правильно ув'язати

теоретичні положення з практикою, розкрити матеріал відповідно до складеного плану.

Виклад основних питань завершується короткими висновками, де узагальнюються найважливіші положення, розглянуті в рефераті. Реферат повинен бути написаний грамотно, без помилок, повторів, скорочень. Важливе значення має правильне оформлення реферату. На титульному аркуші необхідно вказати назву вищого навчального закладу, факультету, реферату, групу, своє прізвище та ініціали, прізвище наукового керівника. На наступному аркуші наводиться план реферату з вказаними сторінками відповідних розділів.

Текст реферату повинен бути набраним на комп'ютері (або ж написаний від руки) з одного боку аркуша формату А4, шрифт – Times New Roman, розмір – 14, поля: верхнє та нижнє – 20 мм, лівє – 30мм, правє – 10мм, інтервал – 1,5. Кожен розділ плану починається з нової сторінки. Сторінки повинні бути пронумеровані у правому верхньому куті.

Обсяг реферату – 25-30 сторінок друкованого тексту, або 40-45 аркушів написаних від руки. Текст реферату повинен містити посилання на використані літературні джерела. Цитати з використаних джерел необхідно брати в лапки і давати точні та повні посилання на ці джерела. Зазначені у тексті цитати повинні відповідати посиланням на джерела, з яких вони наведені, та оформлені таким чином: [1, с. 25], де перша цифра – номер джерела за списком використаної літератури, а друга – номер сторінки.

Посилання робляться у вигляді зносок (у нижній частині сторінки). Зноски подаються за існуючими бібліографічними правилами (автор, назва роботи, місце і рік видання, номер сторінки). Посилання повинні бути пронумеровані. У кінці роботи з дотриманням бібліографічних правил подається список використаних правових джерел та літератури у такій послідовності: 1) нормативно-правові акти та інші правові документи (подаються за юридичною силою і датою прийняття); 2) література (подається в алфавітному порядку); 3) інші матеріали. Бібліографічний список має містити: прізвищ автора, з наведенням назви праці (статті), видавництва, року видання та загальної кількості сторінок.

Підготовлений реферат захищається на семінарському або індивідуальному занятті. Аргументом для підготовки до захисту реферату є позитивна рецензія наукового керівника, в іншому випадку його необхідно доопрацювати відповідно до даних у ній рекомендацій. Реферат не допускається до захисту, якщо: текст реферату є компіляцією тексту підручника; основні питання не розкрито або викладено фрагментарно; текст містить помилки; реферат оформлено неправильно. Підготовка до захисту реферату включає усунення недоліків і помилок, указаних у рецензії, та

складання короткого резюме реферату (визначення важливих понять, фактів, формулювання висновків), що буде сприяти закріпленню матеріалу в пам'яті і вільному його викладу під час захисту.

Рекомендована тематика для письмової доповіді, реферату

1. Виникнення та розвиток туризму.
2. Туристичний бізнес та його еволюція.
3. Історія розвитку туризму в Україні.
4. Туристичний бізнес як економіко-технологічна система.
5. Сучасний стан та перспективи розвитку туристичного бізнесу в Україні.
6. Послуги туризму, їх сутність і специфіка.
7. Поняття та значення туристичного бізнесу в економіці.
8. Комплексність туристичних послуг.
9. Класифікація туризму.
10. Фактори розвитку туристичних послуг.
11. Принципи підприємницької діяльності в туристичному бізнесі.
12. Особливості виникнення і розвитку туристичного підприємництва.
13. Специфіка підприємницької діяльності в Україні.
14. Ресурсне забезпечення туристичної діяльності.
15. Державне регулювання туристичного бізнесу в Україні.
16. Принципи і цілі державного регулювання туристичної діяльності в Україні.
17. Державні органи регулювання туризму в Україні.
18. Нормативно-правова база туристичної діяльності.
19. Ліцензування туристичних послуг.
20. Сертифікація послуг готелів і послуг харчування.
21. Права і обов'язки сторін туристичної діяльності.
22. Поняття «стратегії» в туризмі.
23. Види базових економічних стратегій діяльності підприємств.
24. Процес обґрунтування економічної стратегії підприємства та розробка стратегічних альтернатив.
25. Специфічні особливості стратегії розвитку туристичних підприємств.
26. Етапи формування підприємницької стратегії.
27. Поняття, структура та складові туристичного продукту.
28. Якість туристичного продукту та його конкурентоспроможність.
29. Планування продажу туристичного продукту.
30. Основні етапи створення туристичного підприємства.
31. Стратегія розвитку підприємства та бізнес-планування.
32. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства туристичного бізнесу.
33. Виробнича база підприємств туристичного бізнесу.
34. Особливості управління підприємством туристичного бізнесу.

35. Основні підсистеми управління туристичним підприємством.
36. Роль персоналу підприємства.
37. Ризики в туристичній діяльності.
38. Суть і зміст маркетингу в туризмі.
39. Організація і контроль маркетингу туристичного підприємства.
40. Формування ціни та туристичний продукт.
41. Механізм ціноутворення в туризмі.
42. Фактори формування ціни на туристичні послуги.
43. Політика цін на туристичні послуги.
44. Структура ціни на туристичний продукт.
45. Методи ціноутворення в туристичних фірмах.
46. Поняття і напрямки рекламної діяльності туристичного підприємства.
47. Специфіка рекламних послуг у туристичній галузі.
48. Організація рекламної діяльності, принципи та канали поширення реклами
49. Використання рекламних засобів для просування туристичного продукту.
50. Правила проведення рекламної компанії та імідж туристичного підприємства.